

BÖLÜM 9

BANKALARIN KREDİ RİSK YÖNETİM SÜRECİNDE XBRL KULLANIMI VE BİR MODEL ÖNERİSİ

Özen AKÇAKANAT¹

1. GİRİŞ

Küreselleşme, yeni bilgi teknolojileri, artan rekabet, dijitalleşme, yapay zekâ ve finansal alandaki artan çeşitlilik gibi durumlar, piyasaların verimli bir şekilde çalışabilmesi için üretilmiş olan bilginin doğru kanallardan uygun formatlarla güvenilir ve hızlı bir şekilde karşı tarafa aktarılması gerektiği gerçeğini ortaya çıkarmaktadır.

Finansal raporların güvenilir, doğru ve zamanında ilgili platformlara iletilmiş olması, hızlı ve analizin kolay yapılabilmesi işletmeler açısından büyük önem taşımaktadır. Bu noktada, Genişletilebilir İşletme Raporlama Dili (XBRL), finansal bilgilerin olağanüstü hız ve doğrulukla toplanmasına, harmanlanmasına, iletilmesine ve analiz edilmesine olanak sağlayan ücretsiz bir yazılım aracıdır. XBRL'nin sunduğu bu faydalar kuşkusuz tüm ülkeler ve tüm sektörlerin dikkatini çekerek uygulanmaya başlanmıştır. Özellikle dünyada ve ülkemizde de bankaların XBRL'nin sağlayacağı avantajlardan faydalanma çabaları gündeme gelmiştir. Bankalar Basel standartları kapsamında, bilgi sistemlerinin doğru yönetimi için gerekli finansman ve insan kaynağını tahsis etmekle, bilgi varlıklarının güvenliği, gizliliği, bütünlüğü ve erişilebilirliğini sağlamak amacıyla bilgi sistemleri üzerinde etkin kontrollerin tesis edilmesini sağlamakla ve bilgi sistemlerinin kullanımından kaynaklanan risklerin yönetilmesi için etkin bir gözetim yürütmekle sorumludur.

XBRL bankaların kredi ve kredi yönetimi departmanları için: Otomatik raporlama yoluyla verileri hızlı ve güvenilir bir şekilde elde etmek; veri işleme maliyetlerini azaltmak; finansal bilgileri çok daha güvenilir, eksiksiz ve otomatik olarak elde ederek süreçleri etkin bir şekilde kullanmak; finansal performansı daha hızlı ve verimli bir şekilde takip etmek; kararlara daha güvenli bir şekilde ulaşım ve müşterilere daha hızlı yanıt vermek gibi faydalar sunmaktadır (Ramin & Reiman, 2013: 371).

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF, Finans ve Bankacılık Bölümü, ozenakcakanat@sdu.edu.tr

6. SONUÇ

XBRL veri sunumu, transferi ve analizi açısından bankalar açısından ciddi avantajlar sağlayan bir sistem olup elektronik ortamda finansal raporlama sunulmasıyla farklı standartlarda sunulan verileri tek bir formatta birleştirme özelliğinin yanı sıra aynı alt başlıktaki her birimden veya kurum ve işletmelerden gelen ayrı formattaki bilgilerin de anlık olarak birleştirilmesini sağlamaktadır. Her bir finansal rapor için istenilen formatta sunum, aktarım kolaylığı ve zaman tasarrufu sağlamaktadır. Özet olarak bağımsız dil ve platform olan XBRL, bankalarda finansal bilgilerin temin ve sisteme giriş işlemlerinin otomatik olarak çekilmesi ile konsolidasyon ve analiz süreçlerinin kısaltmasına ve buna bağlı olarakta daha etkin izleme ve değerlendirme yapmalarına olanak sağlamakla beraber maliyet açısından da ciddi kazançlar sağlamaktadır. Ayrıca bankalar için iř raporlamaları ve yönetimsel raporlamalar açısından XBRL'nin kolaylık sağlaması önem arz etmektedir. Denetim birimi tarafından istenilen raporlar ve evrak temini gibi süreçlerde harcanan zaman, işgücü ve denetim süreleri açısından pozitif yönde iyileşme sağlaması da XBRL'nin bankalara sunduğu katkılardan biridir. Ayrıca daha geniş bir alanda denetim yapabilme kolaylığı buna bağlı olarakta hata yapma olasılığını minimize etmesi ve hatta sıfıra indirmesi, hileli durum tespitinin hızlı ve kolay gereşmesini sağlamaktadır. Bankalarda XBRL'nin sunduğu bu katkılardan, özellikle ticari kredi değerlendirme ve kredi risk yönetiminde faydalanılması, bankaların en büyük risklerinden biri olarak değerlendirilen kredi risklerini minimize etme imkânı sunmaktadır. Çalışmada ticari kredi değerlendirme süreci ele alınarak bu sürecin XBRL ile gerçekleştirilmesine yönelik bir model önerisinde bulunulmuştur. Ayrıca yapılan çalışma ile bankalarda XBRL kullanımını bir bütün olarak ele alınmakta ve böylece literatüre katkı sağlandığı düşünölmektedir.

KAYNAKÇA

- Akgüç, Ö. (2011). *Kredi taleplerinin değerlendirilmesi*. İstanbul: Arayış Basım ve Yayıncılık.
- Arsoy, A. P., Ertan, Y., & Kılınçarslan, T. B. (2018). Genişletilebilir işletme raporlama dili'nin (XBRL) finansal raporlama gelişimine katkısı ve TMS taksonomisi uygulaması. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (79), 1-12
- Babuşcu, ř., Hazar, A., & Ekim Kocaman, B. (2017). *Kredilendirmede finansal tablolar analizi*. İstanbul: Bankacılık Akademisi Yayınları.
- Deran, A., & Hatipoğlu, A. G. (2009). Sürekli güncellenebilen kapsamlı bir finansal veri tabanı aracı olarak XBRL (extensible business reporting language; genişleyebilir işletme raporlama dili) ve finansal raporlama üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi. *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 8(16), 37-58.
- Dhobale, S. (2013). *How banks can piggyback on the XBRL wave universal banking*. (Erişim tarihi: 20.07.2020, Erişim Adresi: http://www.irisbusiness.com/sites/default/files/Whitepaper_IRIS_web.pdf).

- Doğan, U. (2012). 100 soruda e-defter uygulaması. *Vergi Sorunları Dergisi*, 280, 1-73.
- EIOPA (2018). *EIOPA publishes pensions information taxonomy*. (Erişim Tarihi: 20.07.2020, Erişim Adresi: https://www.eiopa.europa.eu/content/eiopa-publishes-pensions-information-taxonomy_en).
- Erkuş, H. (2008). *XBRL genişletilebilir işletme raporlama dili*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Fujitsu (2019). *Bank of Spain implements interstage XWand solution to support a master plan for XBRL adoption*. (Erişim Tarihi: 20.07.2020, Erişim Adresi: <https://www.fujitsu.com/global/about/resources/case-studies/interstage/INTSTG-bank-of-spain.html>).
- Fuß, C., Gmeiner, R., Schiereck, D., & Strahringer, S. (2007). ERP usage in banking: An exploratory survey of the world's largest banks. *Information Systems Management*, 24(2), 155-171.
- Gambetta, N., García-Benau, M. A., & Zorio-Grima, A. (2016). Data analytics in banks' audit: The case of loan loss provisions in Uruguay. *Journal of Business Research*, 69(11), 4793-4797.
- Kanayi, A. (2012). *XBRL-Bucking the trend*. (Erişim tarihi: 20.07.2020, Erişim Adresi: <https://www.edgeverve.com/finacle/blogs/xbml-bucking-trend/>).
- Karasioğlu, F., & Eryiğit, O. (2005). Finansal Raporlama ve XBRL (genişletilebilir kurumsal raporlama dili). *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(2), 133-152.
- KGK (2019). *EFR-finansal tabloların elektronik ortamda alınmasına başlanacaktır*. (Erişim tarihi: 20.07.2020, Erişim Adresi: <https://www.kgk.gov.tr/ContentAssignmentDetail/3579/EFR-Finansal-Tablolar%C4%B1n-Elektronik-Ortamda-Al%C4%B1nmas%C4%B1na-Bas%C4%B1lanacakt%C4%B1r->).
- Kloeden, P. (2007). *ERP systems facilitating XBRL reporting and regulatory compliance*. (Erişim Tarihi: 20.07.2020, Erişim Adresi: <http://scholarworks.rit.edu/article/1628>).
- Prabhala, S. (2008). *The XBRL opportunity for financial reporting*. (Erişim Tarihi: 20.07.2020, Erişim Adresi: <https://www.theglobaltreasurer.com/2008/12/02/the-xbrl-opportunity-for-financial-reporting/>).
- Qaffas, A. A., & Zamzam, A. (2018). XBRL technologies for financial reporting in information systems. *International Journal of Management and Information Technology*, 13(1), 3281-3287.
- Ramin, K. P., & Reiman, C. (2013). *IFRS and XBRL: How to improve business reporting through technology and object tracking* (Vol. 1). Cornwall, UK: Wiley.
- SEC (2019). *Structured disclosure at the SEC: History and rulemaking*. (Erişim Tarihi: 20.07.2020, Erişim Adresi: <https://www.sec.gov/page/osdhistoryandrulmaking>).
- Tesnière, B., Smith, R., & Willis, M. (2002). XBRL: One standard-many applications. *PWC Journal*, 46-53.
- turkteknoloji.com (2019). *Bankacılık sektöründe ERP'nin önemi*. (Erişim Tarihi: 20.07.2020, Erişim Adresi: <https://www.turkteknoloji.com.tr/bankacilik-sektorunde-erp-onemi/>).
- Ünal, O., & Yücedağ, N. (2013). Kredi talebinin değerlendirilmesi ve kredi talebinin değerlendirilmesinde finansal bilginin önemi. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(1), 98- 122.
- Wang, Y., Wang, W., & Wang, J. (2017). Credit risk management framework for rural commercial banks in China. *Journal of Financial Risk Management*, 6(1), 48-65.
- Willis, M., & Saegesser, B. (2003). XBRL: Streamlining credit risk management. *The Credit & Financial Management Review*, Second Quarter, 1-7.
- xbml.org (2019). *An introduction to XBRL*. (Erişim Tarihi: 20.07.2020, Erişim Adresi: <https://www.xbrl.org/the-standard/what/an-introduction-to-xbrl/>).
- Yardımcıoğlu, M., & Özer, Ö. (2011). Genişletilebilir İşletme Programlama Dili (XBRL). *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(2), 79-106.